

DATUM	1-6-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	RGW	COMMISSIE	RGW
STELLER	Marie Louise Engelsman	TELEFOONNUMMER	0654354107
DOCUMENTNUMMER	8226AE9C	PORTEFEUILLEHOUDER	Bruins Slot

Onderwerp : Rekenkamer rapport Bescherming Drinkwaterbronnen

Bijlage(n): 1. Rapport Bescherming Drinkwaterbronnen
2. Reactie Gedeputeerde Staten

Aan Provinciale Staten,

De Randstedelijke Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de wijze waarop de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland bijdragen aan de bescherming van drinkwaterbronnen.

In Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland worden grondwater, oppervlaktewater en oevergrondwater gebruikt voor de productie van drinkwater. Het RIVM stelt dat het Nederlandse drinkwater zo schoon is dat het zonder zorgen gedronken kan worden. Hier gaat het om gezuiverd water uit de drinkwaterbronnen. Ondanks eerdere verbeteringen zijn er diverse soorten verontreinigingen en activiteiten in de ondergrond die een bedreiging vormen voor de kwaliteit van (oever)grondwater en oppervlaktewater.

Drinkwater wordt geproduceerd en gedistribueerd door drinkwaterbedrijven. In Utrecht zijn dat Vitens, Oasen en Waternet. De verantwoordelijkheid voor de bescherming van drinkwaterbronnen ligt bij meerdere overheden. Het Rijk heeft de systeemverantwoordelijkheid en stelt regelgeving voor de bescherming van drinkwaterbronnen vast. De regelgeving komt voor een groot deel voort uit Europese richtlijnen. De verantwoordelijkheden van de provincie liggen vooral op het gebied van grondwater. De provincies zijn bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het aanwijzen van beschermingsgebieden rond grondwaterwinningen.

Overheden hebben als het gaat om drinkwater te maken met een zorgplicht. De Drinkwaterwet legt bij overheden de zorg neer voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Dit houdt in dat overheden bij het opstellen en uitvoeren van beleid het drinkwaterbelang zwaar moeten laten meewegen en daarmee een bijdrage leveren aan het veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening. De Drinkwaterwet legt niet precies vast wat bij de zorgplicht van de verschillende partijen wordt verwacht.

Onderzoeksvraag

Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de wijze waarop de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland bijdragen aan de bescherming van drinkwaterbronnen. Daarnaast zijn de voornaamste aandachtspunten die betrokkenen signaleren in de uitvoering van het beleid weergegeven.

Conclusies

1. In meerdere Utrechtse drinkwaterwinningen staat de kwaliteit van het gewonnen water (het ruwwater) onder druk. Bij zowel oppervlaktewaterwinningen als (oever)grondwaterwinningen worden eisen en signaleringswaarden overschreden. Zo is bijvoorbeeld bij negen van de 25 geanalyseerde grondwaterwinningen in Utrecht sprake van een matige ruwwaterkwaliteit, bij zeven winningen is deze kwaliteit onvoldoende. Een verkenning van het RIVM uit 2015 naar de vraag en het aanbod van drinkwater geeft aan dat er in 2040 mogelijk

sprake is van een drinkwatertekort. De provincie ziet een nieuwe winning en uitbreiding van een bestaande winning als beste opties om te voorzien in de verwachte vraag naar drinkwater.

2. De provincie kan meer doen om het drinkwaterbelang, specifiek de bescherming van de drinkwaterbronnen, te behartigen. De doelen en maatregelen omtrent de bescherming van drinkwaterbronnen zijn in het beleid opgenomen, maar de uitvoering schiet op enkele onderdelen te kort. Zo zijn de regels die gelden in beschermingszones niet altijd voldoende bekend en zijn de beschermingszones onvoldoende verankerd in gemeentelijke bestemmingsplannen. Ook bestaan zorgen bij gemeenten en drinkwaterbedrijven over het uitgevoerde toezicht op bodemenergiesystemen in en nabij grondwaterbeschermingsgebieden.

3. Partijen zijn positief over de samenwerking met de provincie. De invulling die de provincie geeft aan de gebiedsaanpak is hiervan een goed voorbeeld. Partijen voelen zich hierbij betrokken en de provincie pakt de regierol bij het opstellen van gebiedsdossiers en het voeren van gebiedsgesprekken. Ook heeft de provincie een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Vitens en initieert de provincie werkgroepen op het gebied van drinkwater, en bodem- en grondwaterkwaliteit.

4. Voor het bereiken van haar doelen (waarborgen voldoende drinkwater en bescherming drinkwaterbronnen) is de provincie sterk afhankelijk van andere partijen, waaronder overheden en bedrijven. Dat geldt met name voor de oppervlaktewaterwinningen, maar ook voor de grondwaterwinningen die verspreid liggen in de provincie.

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek komt de Rekenkamer tot de volgende aanbevelingen aan GS:

- 1) Zorg dat de door de gemeenten aangegeven begrenzingen en (verwijzingen naar) regels voor beschermingsgebieden aansluiten op die van de provincie. Overweeg ook om bij een eventueel verder uitstel van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) hiervoor een instructieregel op te nemen in de Omgevingsverordening. Deel de overweging met PS.
- 2) Vergroot de bekendheid van de provinciale regelgeving voor beschermingsgebieden door de regels actief onder de aandacht te brengen bij gemeenten, bedrijven en bewoners. Ga na welke lessen er geleerd kunnen worden van andere provincies en trek zo mogelijk samen op met drinkwaterbedrijven en/of andere provincies.
- 3) Voer evaluaties en actualisaties uit als deze worden aangekondigd in het beleid, deel deze met PS en verantwoord aan PS indien evaluaties en actualisaties niet of deels worden uitgevoerd.
- 4) Verken op welke gebieden de provincie meer kan bijdragen aan de beschermingsmaatregelen die andere partijen nemen en aan het tegengaan van verontreinigingen waar andere partijen verantwoordelijk voor zijn. Deel de uitkomsten met PS en geef aan welke acties uitgevoerd worden.
- 5) Handhaaf de huidige structuur van gebiedsgesprekken en zorg daarbij dat de vertegenwoordigers van de betrokken partijen vanuit verschillende relevante expertises aan tafel zitten, dat er over de juiste onderwerpen wordt gesproken en dat actiepunten die uit de gebieds-gesprekken volgen worden opgevolgd.
- 6) Ga met de omgevingsdiensten in gesprek over mogelijke verbeteringen van het toezicht en handhaving in de beschermingszones. Deel de uitkomsten met PS en geef aan welke acties uitgevoerd worden

Voorstel

Naar aanleiding van de 6 aanbevelingen die de Randstedelijke Rekenkamer doet en de bestuurlijke reactie vanuit Gedeputeerde Staten hierop, stellen wij voor de aanbevelingen over te nemen en daaraan toe te voegen: 7) GS te verzoeken om over 1 jaar PS te informeren over de stand van zaken ten aanzien van aanbevelingen uit dit rapport.

Besluit op 22 september 2021 tot vaststelling van het Statenvoorstel Randstedelijke Rekenkamer rapport Bescherming Drinkwaterbronnen

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 22 september 2021

Gelezen het Rapport Randstedelijke Rekenkamer Bescherming drinkwaterbronnen;

Besluiten:

- 1) GS te verzoeken er zorg voor te dragen dat de door de gemeenten aangegeven begrenzingen en (verwijzingen naar) regels voor beschermingsgebieden aansluiten op die van de provincie, en hierbij de overweging mee te nemen om, ook bij een eventueel verder uitstel van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), hiervoor een instructieregel op te nemen in de Omgevingsverordening en deze overweging met PS te delen.
- 2) GS te verzoeken bekendheid van de provinciale regelgeving voor beschermingsgebieden te vergroten door de regels actief onder de aandacht te brengen bij gemeenten, bedrijven en bewoners.
- 3) GS te verzoeken evaluaties en actualisaties uit te voeren als deze worden aangekondigd in het beleid, deze met PS te delen en te verantwoorden aan PS indien evaluaties en actualisaties niet of deels worden uitgevoerd.
- 4) GS te verzoeken om te verkennen op welke gebieden de provincie meer kan bijdragen aan de beschermingsmaatregelen die andere partijen nemen en aan het tegengaan van verontreinigingen waar andere partijen verantwoordelijk voor zijn. Deel de uitkomsten met PS en geef aan welke acties uitgevoerd worden.
- 5) GS te verzoeken de huidige structuur van gebiedsgesprekken te handhaven en daarbij te zorgen dat de vertegenwoordigers van de betrokken partijen vanuit verschillende relevante expertises aan tafel zitten.
- 6) GS te verzoeken met de omgevingsdiensten in gesprek te gaan over mogelijke verbeteringen van het toezicht en handhaving in de beschermingszones. Deze uitkomsten met PS te delen en daarbij aan te geven welke acties uitgevoerd worden.
- 7) GS te verzoeken om over 1 jaar PS te informeren over de stand van zaken ten aanzien van aanbevelingen uit dit rapport.

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Griffier,
mr. C.A. Peters